

Hvordan besluttes samvær mellom foreldre og barn under offentlig omsorg?

Hilde A Aamodt og Marianne Buen Sommerfeldt

Sammendrag

I denne artikkelen undersøker vi hvordan ansatte i barnevernet beslutter samvær og samværsomfang for barn under offentlig omsorg. Ved å analysere lydopptak av konkrete drøftinger om beslutninger av samvær viser vi hvordan det uttrykkes ulike forventninger som blir bestemmende for hvilket samvær som besluttes. For eksempel blir lengden på omsorgsplasseringen viktig i vurderingen av samværsomfanget. Hva de involverte selv mener om samværet, er også sentralt for beslutningen. Hensynet til barnets utvikling og hvordan allerede gjennomførte samvær har opplevdes av partene, blir også uttrykt som en viktig forventning å ta hensyn til. Hensikten med artikkelen er å vise hvordan ansatte i barnevernet kommer frem til beslutninger om samvær og samværsomfang. I artikkelen har vi brukt Niklas Luhmanns teori om beslutninger som analysestrategi.¹

Nøkkelord: barnevern, samværsomfang, sosialt arbeid, Niklas Luhmann

Summary

In this article, we examine how employees in the child welfare service decide extent of contact between children in public care and their parents. By analyzing audio recordings of specific decisions concerning visitation, we show how expressions of various expectations determine the character and extent of children and parents' access to each other. For example, the length of the care placement becomes important in the assessment of the contact. The views of those involved concerning the birth family contact is also central to the decision. Consideration about the child's development and how earlier contact has been experienced by the parties is also expressed as an important expectation to take into account. The purpose of the article is to show how employees in the child welfare service make decisions about contact between children in care and their parents. In the article we have used Niklas Luhmann's theory of decisions as an analytical framework.

Key words: child welfare, birth family contact, social work, Niklas Luhmann

Innledning (første)

Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) i Strasbourg har de siste årene besluttet å ta inn 43 norske barnevernssaker til behandling. Dom er felt i 16 av sakene, og Norge har blitt domfelt i 14 av dem. Et tilbakevendende tema i dommene er at EMD mener det gis for lite samvær etter omsorgsovertakelser, og at det ikke blir tilstrekkelig lagt til rette for en mulig gjenforening med foreldrene.ⁱⁱ Det påpekes også at vedtakene i noen tilfeller ikke er tilstrekkelig dokumentert eller begrunnet. Et grunnleggende premiss som følger av Den europeiske menneskerettighetsdomstolens praksis, er at en omsorgsovertakelse er midlertidig og at staten har en forpliktelse til å legge til rette for at barnet kan gjenforenes med foreldrene. Samvær med foreldre er et virkemiddel for å oppnå dette målet og en rettighet for barn og foreldre under offentlig omsorg (Bvl. 1992, § 4-19, BK, 1991, art 9(3)). Det er barneverntjenesten som fremmer forslag om samvær til fylkesnemnda.

I Norge har det utviklet seg en norm for fastsettelse av samvær fra fire til seks ganger i året (Aamodt & Mossige, 2014; Stang & Baugerud, 2018; Gerds-Andresen, 2020). Det er imidlertid mye som tyder på at denne praksisen er under endring som følge av kritikk fra EMD og at normen om samvær fire til seks ganger i året ikke lenger er like retningsgivende for fastsettelsen av samvær (Alvik, 2021). Det har også vært et økt fokus på samvær de siste årene. Blant annet blir det *treleddede* foreldreskapet introdusert gjennom Brobyggerprogrammet i regi av Norsk fosterhjemstjeneste. Her understrekes betydningen av å få til et samarbeid rundt barnet. Ved at foreldre, fosterforeldre og barneverntjeneste sammen skaper gode rammer for barnet vil man også kunne legge til rette for en god oppvekt for barnet (Norsk Fosterhjemsforening, 2019).

Avgjørelser knyttet til samvær og kontakt mellom barn under omsorg og deres foreldre og eventuelle søsken har avgjørende konsekvenser for barna og deres familie (Lyer et al., 2020; Scott et al., 2005). Omfanget av samvær over en periode kan i neste rekke inngå i argumentasjonen for eller imot en mulig gjenforening mellom foreldre og barn (Stang & Baugerud, 2018), selv om dette ikke alene kan være avgjørende for om barnet kan tilbakeføres (Alvik, 2021; Bullen et al., 2015; Sen & Broadhurst, 2011; Stang & Baugerud, 2018). I forskningen knyttet til samværsbeslutninger blir det særlig fremhevet at det må gjøres en individuell vurdering (Atwool, 2013; Boyle, 2017; Hashim, 2009; Sosialstyrelsen, 2020; Taplin, 2005) og at denne må justeres i takt med barnets utvikling og behov (Bulles et al.,

2015; Mapp, 2002; Sen, 2010). Det blir også understreket betydningen av å innhente barnets syn på samværet (Lyer et al., 2020; Scott et al., 2005; Sosialstyrelsen, 2020) og at barnets behov for både *relasjonell kontinuitet* og *relasjonell stabilitet* er viktige hensyn når samværsomfanget skal bestemmes (Bunkholdt, 2002; Stang & Baugerud, 2018).

Tidligere undersøkelser viser at kunnskapen om barnevernets praksis, faglige vurderinger og beslutningsprosesser knyttet til samvær og kontakt mellom foreldre og barn under offentlig omsorg er mangelfull (f.eks. Aamodt & Mossige, 2014; Alvik, 2021; Stang & Baugerud, 2018). Det finnes lite forskning knyttet til *hvordan* sosialarbeidere gjør beslutninger om samvær (Sen, 2010), utover at denne må ta utgangspunkt i barnets behov og viktigheten av å gjøre individuelle vurderinger. Imidlertid blir betydningen av at barn, fosterforeldre og foreldre deltar i beslutningen om samværsomfanget fremhevet, og at det bidrar til bedre kvalitet i samværene (Bullet et al., 2015; Lyer et al., 2020). Det er også forskning som understreker behovet for i større grad å legge til rette for å bedre kvaliteten på samværet (Salas Martínez et al., 2016), og også forskning som har sett på hvordan samvær påvirker barnets opplevelse av å ha det bra i hverdagen (Lyer et al., 2020).

Når barneverntjenesten beslutter å fremme sak om omsorgsovertakelse, må tjenesten samtidig gjøre vurderinger om hvor ofte barnet bør ha samvær med sine foreldre. Det innebærer at det må gjøres avveininger med hensyn til formen og hyppigheten på samværet som foreslås i saksframlegget til fylkesnemnda. Også i saker hvor barnevernet allerede har overtatt omsorgen og samværet er fastsatt av tidligere nemnd, vil barneverntjenesten måtte kunne ta en fornyet stilling til samværet – enten fordi foreldre fremmer ønske om mer samvær, eller barneverntjenesten har fått opplysninger som gjør at samværet bør endres. Det kan også bli fremmet anke på omsorgsovertakelsen hvor samværet må behandles på nytt.

I denne artikkelenⁱⁱⁱ undersøker vi *hvordan* ansatte i barnevernet vurderer og begrunner rammene for, og omfanget av, samvær og kontakt mellom barn, søsken og foreldre etter omsorgsovertakelser uavhengig av om det er snakk om en omsorgsovertakelse eller om foreldrene har bedt om en endring av samværsomfanget. Konkret er artikkelens problemstilling; *Hvilke forventninger blir bestemmende for beslutninger om samvær mellom foreldre og barn under offentlig omsorg?* Artikkelen er forankret i et systemteoretisk perspektiv slik dette blir presentert av Niklas Luhmann (2000b).

En kommunikasjonsteoretisk tilnærming til beslutninger om samvær (første)

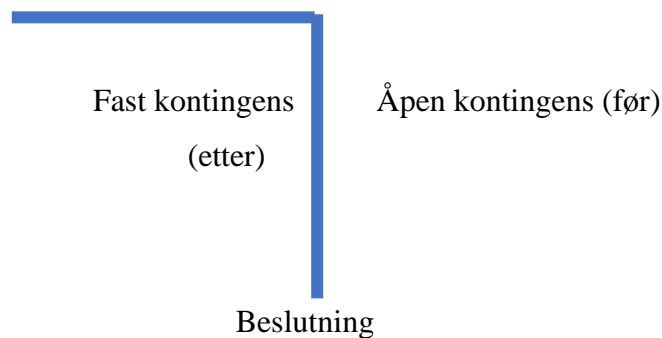
Flere har studert barnevernets beslutninger, og særlig har problemstillinger knyttet til skjønn versus standardisering blitt behandlet (se f.eks. Baginsky et al., 2010; Barlow et al., 2012; Bartelink et al., 2014; Broadhurst et al., 2012; Kojan & Christiansen, 2016; Misund, 2014; Munro, 2011; Parton & Berridge 2011; Samsonsen & Turney, 2016; Uggerhøj, 2011). Det er også forskning som behandler hvordan beslutninger påvirkes av samarbeidet mellom foreldre og ansatte i barnevernet (Christiansen, 2010; Holland, 2000; Kähkönen, 1999). Nicole Hennem (2016) viser i sin artikkel hvordan bruk av anerkjente teorier likevel kan skape ensidige beslutninger fordi enhver beslutning krever et perspektivmangfold. Det er også forskning som retter seg mot å *utvikle* barnevernets beslutningsarbeid. Blant annet er det utarbeidet en modell for å utforske hvordan en beslutning påvirkes av en rekke samspillende faktorer (Fluke et al., 2014).

I denne artikkelen har vi imidlertid valgt en systemteoretisk tilnærming fordi vi har vært opptatt av hvordan de ansatte kommuniserer seg *frem* til en beslutning. Det innebærer at vi ser på beslutninger som kommunikasjon, i motsetning til en intensjonell handling. Vi har dermed kun analysert det som konkret uttrykkes, mer enn å eksplisitt *fortolke* det enkelte utsagn. Dermed avgrensers vi oss også fra enhver atferdsteoretisk tilnærming hvor man søker etter beslutningens aktør, hensikt og rasjonalitet (Andersen, 2001).

Ifølge Luhmanns tenkning er det ikke mulig å gjøre en beslutning om samvær så lenge alle hensyn fremstår like viktige. For at en beslutning skal bli mulig å beslutte, må kompleksiteten reduseres. Luhmann beskriver dette som å *avparadoksere* beslutningene (Andersen & Pors, 2017, s. 87). Dette gjøres ved å uttrykke noen forventninger, mens andre forblir usagte. Dermed blir beslutningen enklere å beslutte. De forventningene som ikke blir uttrykt, og som kunne skapt en annen beslutning, blir dermed usynliggjort. På den måten vil samværsomfanget både være avhengig av, og bestemt av, de forventningene som blir kommunisert, samtidig som beslutningen også blir skapt av de forventningene som ikke blir kommunisert og som, hvis de hadde blitt uttrykt, kunne gitt et annet samvær.

Når det gjøres en beslutning, skapes et skille mellom *før* og *etter*. Idet vi har besluttet noe, dukker «før» opp som før beslutningen (Andersen, 2001). Før det besluttes, er det åpent hva

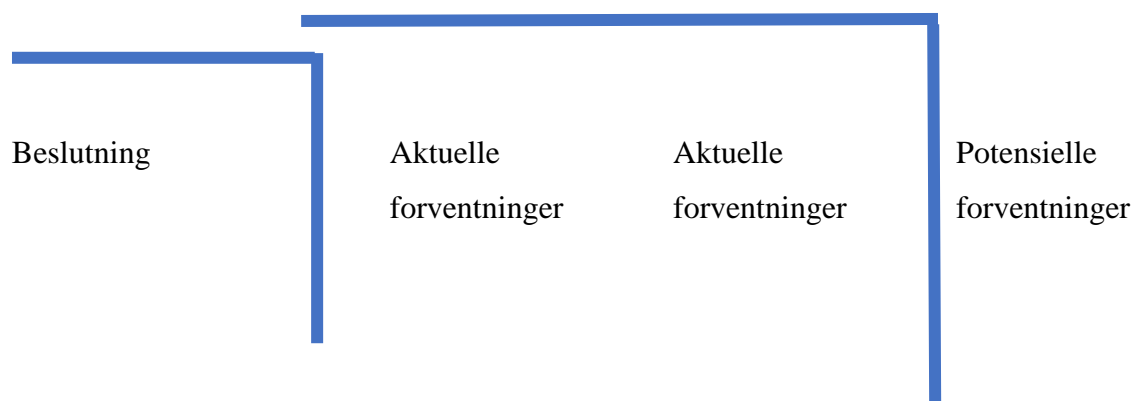
som kommer til å gjøre seg gjeldende i beslutningen. På dette tidspunktet er det fortsatt mulig å tenke seg ulike svar eller løsninger på det som skal besluttes. Det er også usikkert hvilken vei beslutningen vil ta. På den måten forutsetter «før» en *åpen* kontingens, noe som innebærer at beslutningen verken er tilfeldig eller nødvendig så lenge vi befinner oss før beslutningen. *Etter* beslutningen er det fortsatt kontingens fordi beslutningen kunne tatt en annen vei, den er fortsatt verken nødvendig eller tilfeldig, men kontingensen fremstår nå i *fast* form. Vi har besluttet noe, men vi kunne ha besluttet annerledes. Det kontingente i fast form innebærer at vi valgte noe, men kunne ha valgt noe annet. Det som *før* beslutningen var åpent, er *etter* beslutningen blitt lagt fast. Beslutningskommunikasjonen handler dermed om å avgrense det som er åpent, slik at beslutningen kan tas, og dermed tre frem som fast (Luhmann, 1993):

Figur a: Beslutningens form (Andersen, 2001, s. 11)

Med Luhmann kan enhver beslutning prinsipielt gjøres annerledes. På den måten forutsetter en beslutning frihet. Beslutningens natur handler om å velge og ta stilling til ulike forventninger som blir stilt til beslutningen. Beslutningskommunikasjonen, det som kommuniseres frem til en beslutning, innebærer således en tvang til frihet (Andersen, 2001). Det betyr at beslutningskommunikasjonen handler om å gjøre beslutningen besluttelig. Ved å sette det som er åpent fast, skaper vi en beslutning. En beslutning er dermed noe annet enn en beregning eller en kalkulering. Det er kun spørsmål som i prinsippet er «ubestluttelige» som kan besluttes (Foerster, 1989; Foerster, 1992; Luhmann 1993, 2000a, s. 132). Det er altså ikke mulig å regne seg frem til en beslutning. Hadde det vært mulig å komme frem til et resultat som ikke kunne ha vært annerledes, handler det ikke om en beslutning, men om en utregning eller en kalkyle.

Når samværsomfang skal besluttes, vil det skje ved at det uttrykkes ulike forventninger. Forventningene er prinsipielt uendelige. Det er imidlertid ikke mulig å gjøre en beslutning når alle beslutninger i prinsippet er mulige. Beslutningskommunikasjonen må derfor redusere kompleksiteten. Det kan gjøres ved å redusere forventningene som stilles til beslutningen som skal tas. Disse forventningene trer frem som meningsdimensjoner i kommunikasjonen. Luhmann (2000a) skiller mellom en *saksdimensjon* hvor det skilles mellom hva det snakkes om, til forskjell fra noe annet, en *sosialdimensjon* som setter skillet mellom *oss* og *dem*, og en *tidsdimensjon* hvor forskjellen er satt mellom fremtid og fortid (Luhmann, 2000a). Før en beslutning tas, vil det være en rekke potensielle forventninger som kan stilles til beslutningen, hvorav det kun er noen av dem som faktisk blir uttrykt som aktuelle. Det er også slik at de aktuelle forventningene blir disponerende for hvilke nye forventninger som blir kommunisert:

Figur b: Beslutningens form som en avgrensing av forventninger^{iv}

Hvis vi starter lengst til høyre, så vil drøftingen ha som utgangspunkt at alle forventninger er mulige. Det vil imidlertid være kun noen som gjøres aktuelle ved å bli kommunisert. Disse aktuelle forventningene vil igjen bli førende for hvilke forventninger som i fortsettelsen av kommunikasjonen kan gjøres gjeldende, og blir dermed bestemmende for hvilket samværsomfang det blir mulig å beslutte.

Metode(første)

Denne artikkelen er del av et større forskningsprosjekt som studerer beslutninger om samvær og samværsomfang i en nordisk kontekst (Aamodt & Sommerfeldt, 2020). Artikkelen

empiriske datagrunnlag er lydopptak av drøftinger om fastsettelse av samvær mellom foreldre og barn under offentlig omsorg i Norge. Det ble sendt ut invitasjon til 25 barneverntjenester i landet med spørsmål om deltagelse i studien. Vi sendte ut bredt til hele landet hvor vi ønsket å inkludere ulike landsdeler og barneverntjenester både fra by og distrikt. Fem barneverntjenester svarte positivt på invitasjonen. Tjenester i både byer og distrikter samtykket til deltakelse. Ansatte i barnevernet fikk tildelt en diktafon som de satte på når vurderinger om samvær skulle gjøres. Diktafonen med opptak ble deretter hentet av forskerne. Opptakene ble gjort i 2020 og 2021.

Totalt er det gjort opptak av 37 drøftinger. Alle drøftingene hadde en varighet på mellom 20 og 120 minutter. Det er svært ulike saker som har inngått i studien. I drøftingene har mellom fire og syv personer deltatt, og det har variert internt i barneverntjenestene hvilke ansatte som deltok i drøftingene. Dataomfanget i denne studien er derfor omfattende.

Analysestrategien vi har valgt, fastholder at det er kommunikasjonen som er gjenstand for analyse, ikke *hvem* som sier noe på bakgrunn av *hva*. Dermed analyseres kommunikasjonen kun som kommunikasjon, uten å redusere den til et resultat av den enkeltes motiver, meninger, forståelse, handlinger eller fagkunnskap. Det er en analyse av det som fremtrer som kommunikasjon i drøftingene og ikke noe annet. Heller ikke har vi *vurdert* kommunikasjonen, og på den måten tatt stilling til hvorvidt forventningene som uttrykkes, fremstår som rimelige eller urimelige. Vi har dermed kun forholdt oss til det som blir uttrykt språklig, ikke måten noe blir sagt eller hvorvidt den som snakker fremstår som leder eller ansatt. Heller ikke har vi lyttet etter måten noe blir sagt i form av stemmeleie eller for eksempel sukking eller latter.

Drøftingene er lyttet til gjentatte ganger. Hver av forskerne lyttet første gang alene hvor det ble skrevet en oppsummering med tanker og refleksjoner knyttet til opptaket. Notatene ble så sett i sammenheng med hverandre og diskutert forskerne imellom, hvor møteopptakene deretter ble transkribert. I lesningen av det empiriske materiale ble vi opptatt av hvordan beslutninger gjøres, hvor vi deretter valgte beslutningsteori med utgangspunkt i Luhmann (1993). I tråd med denne teorien så vi etter hvilke *forventninger* som ble stilt i drøftingene. Disse ble skrevet ned og sortert hvor likelydende forventninger ble sett i sammenheng og plassert i over- og underkategorier. Vi forsøkte deretter å se hvorvidt forventningene fremsto som *saklige*, *sosiale* eller *tidsmessige* i tråd med Luhmanns meningsdimensjoner (Luhmann,

2000a). På den måten forsøkte vi å skaffe oss en oversikt og rydde i det omfattende materialet.

I artikkelen presenterer vi disse gjentakende forventningene og gir eksempler i form av sitater. Sitatene er tenkt som illustrerende eksempler, hentet fra de konkrete drøftingene. Forventningene som presenteres, blir dermed eksempler på *mønstre* på tvers av materialet. Det betyr imidlertid ikke at vi gjør rede for *alle* forventninger som blir uttrykt. Heller ikke påstår vi at studiens resultater *representerer* hvordan *alle* barneverntjenestene drøfter seg frem til samværsomfang. Vi har imidlertid presentert de forventningene som gjentakende blir uttrykt og dermed trer frem som mønstre i materialet. Det er naturlig å tenke at de barneverntjenestene som har valgt å delta i studien, nettopp er opptatt av samvær og dermed innstilt på å gjøre grundige vurderinger. I tillegg kan man tenke at det å gjøre opptak av drøftingen i seg selv vil virke skjerpene på hvor omfattende drøftingen gjøres. Funnene fra studien vil dermed også måtte ses i lys av disse forbeholdene.

Artikkelen gjør rede for hvordan ansatte kommer frem til beslutninger om samvær, gitt artikkelens analysestrategi. Vi har sett etter forventninger, dermed er det også forventninger som dukker opp. Et annet analyseblikk kunne gitt andre svar og andre resultater. Dermed vil teorien og empirien ikke kunne ses uavhengig av hverandre (Pors & Husted, 2021). Heller er de begge forutsetninger for artikkelens resultater.

Opptak av drøftinger gir et annet datagrunnlag enn for eksempel en analyse av saksdokumenter. Forskjellen er blant annet at en analyse av saksdokumenter kanskje ville kunne gi mer kunnskap om *konklusjonen* på samværsdrøftinger mer enn hvordan beslutningene blir til. I denne artikkelen er vi opptatt av hvordan barneverntjenesten *kommer frem* til beslutninger om samvær. Vi mener derfor at opptak av drøftinger egner seg som data. Opptak gir også en annen type empiri enn for eksempel intervju. I intervju vil de ansatte kunne fortelle hvordan de kommer frem til samværsomfang. Et opptak av de konkrete drøftingene gir oss imidlertid kunnskap om hvordan drøftingene faktisk foregår, mer enn hvordan de i ettertid blir husket. Vi har kun hatt tilgang til den kunnskapen som blir uttrykt. Vi kan for eksempel ikke vite *hvorfor* de ansatte noen ganger uttrykker at de har lite informasjon i saken. Dette kan handle om at saken er blitt overført fra en annen kommune, at de har lite informasjon om hvordan samværet fungerer, at det handler om en akutt plassering, eller at de med dette mener at de har mindre informasjon enn de vanligvis har.

Etiske betraktninger (tredje)

Prosjektet er meldt inn og godkjent av NSD med meldingsnummer 748652. Alle opptakene ble gjort med diktafon. De ansatte fikk beskjed om å utelate navn og andre saksopplysninger i drøftingene slik at det ikke skulle være mulig å gjenkjenne et barn eller en familie. Lydfilen ble deretter kryptert og overført til en minnepenn. Opptakene på diktafonen ble så slettet. Verken barneverntjeneste eller kontaktpersoner er koblet til lydfilene. Det vil derfor ikke være mulig å koble lydfilene til en bestemt barneverntjeneste eller til et konkret barn eller en familie. Vi var forberedt på å gjøre ytterligere anonymiseringer under transkribering dersom det skulle komme opplysninger som ville kunne gjenkjenne barn eller familier. Det ble imidlertid ikke behov for dette da opptakenes innhold fremstår anonyme.

Barneverntjenestene ble informert om at deltagelsen var frivillig og at de når som helst kunne trekke seg fra prosjektet, samt at de var sikret full anonymitet. Alle informantene har skriftlig samtykket til deltagelse.

Å beslutte samvær – en analyse av forventningene som uttrykkes (første)

Når samværsomfanget skal bestemmes, kan vi tenke at *prinsipielt* er alle muligheter åpne. Kompleksiteten må derfor reduseres for at noe skal kunne besluttes. Dette gjøres ved at det kommuniseres ulike forventninger til beslutningen. I samtlige drøftinger *uttrykkes* det enten en forventning om å ta hensyn til barnet, eller det fremstår *implisitt* for det samværet som drøftes. Det innebærer at det er hensynet til barnet som er styrende for samværsomfanget, og ikke for eksempel hensynet til foreldre, fosterforeldre eller barneverntjenesten. *Hva* som er hensynet til barnet, trer imidlertid ulikt frem gjennom de ulike forventningene som uttrykkes i drøftingene. I det følgende vil vi redegjøre for de forventninger som gjentagende blir uttrykt. Vi har sortert disse i hovedkategorier og underkategorier hvor underkategoriene er forventninger som følger av en hovedkategori. Vi har også sett hvorvidt de fremtrer som *saklige*, *sosiale* eller *tidsmessige* forventninger:

Kategorisering av forventninger	
Hovedkategori	Underkategori

Saklig forventning	Oppvekstplassering	Kjennskap Stabilitet/tilknytning til fosterforeldre Risiko
Sosial forventning	Andres mening	Barnet Foreldre Fosterforeldre EMD Fagfolk
Tidsmessig forventning	Barnets utvikling	Barnets reaksjoner

Tabell 1: Forventningenes hoved- og underkategorier

Saklige forventninger (andre)

En avklaring av type plassering: oppvekstplassering^v (andre)

I mange av drøftingene blir det tydelig kommunisert at samværet må ses i lys av hvilken plassering som er tenkt, og dermed hvorvidt det planlegges for tilbakeføring. Der plasseringen blir vurdert som en oppvekstplassering, følger det i mange av drøftingene et samvær mellom fire og seks ganger i året: «Vi tenker jo ikke at denne jenta skal tilbakeføres. Det blir en oppvekstplassering.

Så vi skal jo vurdere, men jeg tenker samvær fire eller seks ganger i året?»

Det er få drøftinger hvor det blir uttalt at det *planlegges* for en tilbakeføring og at plasseringen dermed er tenkt som midlertidig. Heller blir det uttalt at det er tenkt langvarig plassering og at de ansatte er opptatt av at barnet skal ha kjennskap til sin historie, samtidig som barneverntjenesten må legge til rette for stabilitet og ro i fosterhjemmet.

Barnets behov for kjennskap til sin historie (tredje)

Som nevnt blir en oppvekstplassering ofte sett i sammenheng med at barnet kun har behov for *kjennskap* til sin historie, og at dette kan ivaretas med et begrenset samværsomfang:

«Også er det dette med språk og kultur. Vi tenker at det kan ivaretas med samvær seks ganger i året. Hensikten med samværet er at mor og jenta skal ha positive opplevelser sammen. At de skal gjøre hyggelige ting sammen. Også kan man ikke forvente så veldig mye mer enn det da.»

«Vi har forsøkt å si til fosterforeldrene at de må fortelle gutten hvem han møter på samvær. Men det har vært veldig vanskelig. Det er veldig sårt. Men far blir jo sint for

at gutten ikke vet hvem han er. Og at han er plassert hos en hvit familie. Og fosterforeldrene de synes det er vanskelig når de legger så mye arbeid i å hjelpe denne gutten også må han møte disse perifere menneskene som fostermor sier. Vi har hatt mange samarbeidsmøter og jeg har sagt at det er viktig at gutten har kjennskap til sin historie og at han faktisk skal møte pappa og at de kan kalle seg pappa b og pappa a for eksempel.»

Som vi ser, er formålet med samværet at barnet skal ha kjennskap til sin historie, mer enn å føle en tilhørighet til sin biologiske familie.

Barnets behov for stabilitet (tredje)

Barnets behov for *stabilitet* blir også knyttet til plasseringstype. Dersom plasseringen vurderes som en oppvekstplassering, trer hensynet til stabilitet frem som et behov for tid og ro til å knytte seg til fosterforeldrene. I sitatet nedenfor blir det stilt spørsmål om samværene kan virke forstyrrende på tilknytningen barnet skal etablere til personalet ved institusjonen barnet skal bo på, og på den måten skape uro i barnets hverdagsliv:

«Vi må la han få ro og tid til å knytte seg til personalet. Da kan ikke far komme hver uke. Om gutten skal søke andre tilknytningspersoner kan han ikke hele tiden ha kontakt med faren».

Hensynet til *stabilitet* trer også frem med en forventning om å se samværsomfanget i sammenheng med det totale samværsomfanget for barnet. Dersom foreldrene ikke kan ha samvær sammen, vil det kunne medføre mindre samvær for hver av dem. Dette for å unngå at det samlede samværet blir en belastning for barnet.

«Begrunnelsen for omfanget var jo det med tilknytning. At det ikke er mammaen jenta er tilknyttet primært. Jenta har ikke noen veldig sterk tilknytning til mor. Det er ikke snakk om tilbakeføring til mor. Og vi tenker at seks ganger i året er tilstrekkelig for kjennskap. Vi må derfor tenke ro til å knytte seg til fosterforeldrene».

Det er imidlertid unntak. For eksempel er det en som uttrykker: *«Kan man ikke ha mange samvær selv om barnet ikke skal tilbakeføres? Barnet kan vel bo i fosterhjemmet og likevel ha mye samvær med foreldrene?»*. Her ser vi hvordan det blir stilt spørsmål ved *sammenhengen* mellom antall samvær og hva slags plassering det er tale om. Den barnevernansatte anser det ikke som gitt at en oppvekstplassering skal innebære få samvær. I

drøftingen oppstår det noe nytt med dette utsagnet. Det blir lyttet til, og flere samstemmer i at det ikke er gitt at en oppvekstplassering er ensbetydende med få samvær. Dermed blir også spørsmålet om samværsomfanget gjenstand for en mer åpen vurdering. Kompleksiteten øker, og det blir flere forventninger å ta stilling til. Kanskje kan man tenke at spørsmålet om samvær blir mer krevende, samtidig som spørsmålet i sterkere grad knyttes til en utforskning av det konkrete barns behov.

En forventning om å ikke risikere noe (tredje)

Som en forlengelse av en oppvekstplassering, altså etter å ha definert at man ikke tenker tilbakeføring, blir samværet i mange av drøftingene ansett som en risiko ved barnets hverdagsliv. I flere av drøftingene argumenteres det for at barneverntjenesten skal gå inn for et minimumssamvær, for deretter å kunne justere dette fortløpende etter at man har sett hvordan samværene utvikler seg:

«Det er så mye vi ikke vet. Så jeg tenker vi må legge oss på et minimum. Siden vi ikke vet så mye. Hvis vi skal komme med et forslag, så må vi legge oss på et minimum. Vi må gå for det. Hvis vi må foreslå noe så går vi for fire.»

Der man har få opplysninger om barnet og familien, er det gjennomgående at de ansatte argumenterer for et minimum fremfor hyppige samvær. Barneverntjenestene er pliktet til å følge opp samvær som fylkesnemnda fastsetter, men barneverntjenestene står samtidig fritt til å innvilge mer samvær utover dette. Følgene av dette kan bli en praksis hvor fylkesnemnda får i oppgave å fastsette et minimumssamvær i stedet for det samværet barneverntjenesten reelt vurderer som det beste for barnet. Dette har også sammenheng med at dersom barneverntjenesten oppdager at de har foreslått for mye samvær, så må saken bringes inn til nemnda på nytt for å få redusert samværet igjen – noe som kan være både opprivende for partene og tidkrevende for tjenesten. Det vil derfor være lettere å innstille for et minimumssamvær. Når tjenesten uttrykker at det er tryggere å innstille for et minimumssamvær, skapes det samtidig en kommunikasjon hvor samvær uttrykkes som en risiko. Det fremstår tryggere å innstille for færre samvær, mer enn hyppige samvær.

Men også her er det unntak. I en av drøftingene er det en som uttrykker: *«Jeg synes vi skal møte mor på hennes ønske om mer samvær. Vi er enige med henne. Selv om vi har lite informasjon i saken. Vi kan heller redusere hvis det ikke går bra»*. Også her blir det å ha lite informasjon i saken forbundet med en type risiko, men her fremstiller den ansatte det som en

risiko som det er verdt å ta. Den ansatte argumenterer for at barneverntjenesten heller kan redusere dersom det skulle vise seg å være feil å øke samværet.

Sosiale forventninger (andre)

Forventninger om å lytte til hva andre mener – innhenting av ulike perspektiv (andre)

Flere ansatte bringer inn i drøftingene hva andre sentrale personer muligens tenker om samværet. Ved å henvise til hvordan andre ser vurderingen, styrkes eller underbygges forventningene som den enkelte ansatte uttrykker. For eksempel spørres det gjennomgående hva barnet selv har ytret ønske om – ikke fordi barnet skal bestemme, men det er tydelig at barnets ønske blir tatt med i vurderingen og at den har betydning for beslutningen. Også barnets forutsetninger for å mene noe, blir diskutert:

«Gutten sier selv at han ikke ønsker å møte mamma. Han spør om han kan slippe, og hvor lenge det er til han kan få bestemme dette selv. Vi ser jo også at gutten lider under samværene. Moren er jo så rusa at vi kan lure på hva som egentlig er hensikten».

En annen forventning som gjennomgående blir uttrykt, er hva foreldrene har ønsker om. Heller ikke her sies det at foreldrene kan bestemme; like fullt er det tydelig at deres ønske gjøres relevant for vurderingen. I enkelte drøftinger blir det henvist til fosterforeldrene og hva det vil innebære for dem med et bestemt samværsomfang, samtidig som det i flere drøftinger blir uttalt at fosterforeldrenes mening ikke er relevant. Dermed er det varierende hvordan hensynet til fosterforeldrene blir ivaretatt. Det uttrykkes også at hvorvidt fosterforeldrene klarer å være åpne for å samarbeide med foreldrene, har betydning for hvor gode samværene blir. Dermed blir fosterforeldrenes oppfatning relevant for vurderingen. I mange drøftinger blir det også henvist til dommene fra EMD hvor disse brukes som en underbygging av det den ansatte sier:

«Vi skal ikke la dommene fra EMD styre oss, men vi må se på hvordan vi begrunner samværene. Vi kan ikke lenger bare ta et tall som fire ganger i året. Vi må kunne begrunne det. Det er viktig at vi lærer av kritikken fra EMD og forventningen om at samværsomfanget skal begrunnes individuelt og at tilbakeføring må vurderes.»

I enkelte drøftinger blir det også henvist til teori eller til fagpersoner for å underbygge og dermed gyldiggjøre det som sies:

«Hvis mor hadde fulgt opp tiltak... Hvis hun hadde lagt seg inn til rusbehandling så er det jo en mulighet for at disse barna kan komme tilbake til mor om en stund. Men så er det jo, i hvert fall så sier jo Kvello noe om at man i hvert fall skal ha tre til fem år uten tilbakefall før man kan tenke tilbakeføring. Mor har hatt et rusproblem i ti år. Og hun unndrar seg kontakt med barneverntjenesten så ikke veldig»

Som vi ser, henvises det til fagpersonen og forskeren Øyvind Kvello. På den måten underbygges argumentet om at barnet ikke kan tilbakeføres. Det er først når mor ikke har hatt tilbakefall på flere år at tilbakeføring kan vurderes. Det er imidlertid ikke den ansattes egen oppfatning alene; heller blir argumentasjonen underbygget ved å henvise til Kvello og hans standpunkter og teorier.

Tidsmessige forventninger (andre)

Forventning om å vurdere hensynet til barnets utvikling (andre)

En annen forventning som stilles til beslutningene om samvær, er hvorvidt samværene er, eller vil være, gode for barnets utvikling. Det stilles spørsmål om samværene i seg selv kan virke helende eller ha en reparerende funksjon for barnet eller for relasjonen mellom barnet og foreldrene. I mange av drøftingene uttrykkes det et ansvar fra barneverntjenestens side om å bidra til å *skape* gode samvær;

«Mor er viktig for han. Hun skal være en del av livet hans. Hun kan bringe inn masse, tenker jeg. Vi må få til et samarbeid med mor. Inkludere henne. Hun er en god samværsamma og jeg tenker at det å få mor på banen kan bety alt for denne guttens utvikling.»

Som i denne saken og i flere andre drøftinger blir samvær sett som noe som kan brukes aktivt for å skape en bedre hverdag for barnet. Her blir ikke samvær sett som en risiko, men heller som noe positivt i seg selv, og noe som kan være viktig for barnets utvikling. *Utgangspunktet* er her at samvær er positivt. I flere av disse drøftingene snakkes det om samvær som noe bevegelig og i prosess, og dermed noe som på sikt kan bli bra for barnet dersom det legges til rette for dette. Det kommer også frem hvordan barneverntjenesten kan bidra til at samværet skal bli bra. I en drøfting blir det blant annet uttrykt at kontaktpersonen vil sørge for at kjøleskapet er fylt opp før samværene med far slik at han og barnet kan kose seg med god

mat. I denne drøftingen uttrykker de ansatte at det er viktig at samværet blir bra for gutten og at de som kontaktpersoner vil hjelpe til med dette. I disse drøftingene, hvor samværet ses som viktig for barnets utvikling, uttrykker de ansatte et ansvar for å få til et samarbeid mellom partene rundt barnet. Foreldreskapet trer frem som et samarbeidsprosjekt mellom fosterforeldrene, foreldrene og barneverntjenesten.

Forventninger om å vurdere barnets reaksjoner (tredje)

Mange ansatte trekker frem barnets reaksjoner før, under og etter samværet som relevante for vurderingen av samværshyppighet. Ofte blir barnets negative reaksjoner forstått som at samværene ikke er bra for barnet og at samværene derfor må reduseres eller at reaksjonene blir brukt som en begrunnelse for ikke å øke samværene. I saken nedenfor er det et barn som har sterke reaksjoner etter samvær. Barneverntjenesten er usikre på hva reaksjonene handler om, men tolker det dit hen at det ikke er til barnets beste å øke samværsfrekvensen:

«Vi må se på hva det gjør med gutten når han får disse reaksjonene på samværene. Det er jo det som skal være en av begrunnelsene, i forhold til barnets beste. At vi øker samværene når vi ser at det er gode samvær og det fungerer, og det er det vi jobber mot og prøver å få til og veilede dem på. Men det har vi ikke fått til her. Så det er ikke til barnets beste å øke de samværene tenker jeg. Men mor, hun gjør jo ikke noe galt».

Barnets reaksjoner blir her forstått som at samværet er en belastning for barnet og dermed at samværet ikke kan økes, slik mor ønsker. Det er imidlertid ikke i alle drøftingene at barnets reaksjoner blir forstått ensbetydende med samværet som en belastning, og dermed som en forventning om at samværet må reduseres. I enkelte drøftinger holdes det åpent hvorvidt reaksjonene kan være et uttrykk for at samværet er en for stor belastning for barnet slik at hyppigheten bør reduseres, eller om reaksjonene kan forstås som at barnet har behov for mer støtte og hjelp under samværene. Det blir også stilt spørsmål om reaksjonene kan forstås som at samværene er for sjeldne:

«Samværene er bra. Det er vi trygge på. Barnets reaksjoner handler ikke om det. Jeg tenker barnets reaksjoner handler om at samværene er for sjeldne. Det blir så mye som står på spill. Jeg tenker vi kan forsøke å øke betraktelig på samværene.»

Her ser vi hvordan barnets reaksjoner fortolkes og ses i en sammenheng, og hvor vurderingen kanskje blir motsatt av refleksjonene i forrige sitat. I stedet for å redusere samværsomfanget

som følge av barnets negative reaksjoner, velger kontaktpersonene i dette tilfelle å øke samværsomfanget.

Diskusjon: Samvær og samværsomfang som åpne kategorier? (første)

Oppsummerende ser vi hvordan samvær søkes bestemt ved at det uttrykkes bestemte forventninger. Blant annet fremstår det som en sentral *saklig* forventning å avklare hva slags type plassering det er tale om, hvor det i de fleste drøftingene blir uttalt at plasseringen er tenkt som en oppvekstplassering. Denne stadfestelsen skaper nye forventninger om at barnet har behov for *stabilitet* i fosterhjemmet og at det er tilstrekkelig at barnet kun har *kjennskap* til sin biologiske familie. Stabilitet i fosterhjemmet trer frem som en forventning om at barnet trenger tid og ro til å knytte seg til fosterforeldrene. Samvær blir i disse drøftingene mer sett som en *risiko* for barnet og dermed at det er tryggere å innstille for et minimumsamvær som kan økes ved behov. De *sosiale* forventningene trer frem ved at det gjerne henvises til hva andre mener om samværet. På den måten underbygges de ansattes argumentasjon. Blant annet henvises det til hva barnet, foreldrene, fosterforeldrene, fagfolk eller EMD har uttrykt. *De tidsmessige forventningene* trer frem ved at det blir henvist til hvordan barneverntjenesten kan legge til rette for et samvær som bidrar til en positiv utvikling hos barnet. Her følger en utforskning av hvordan allerede gjennomførte samvær har opplevdes for barnet. På den måten får allerede gjennomførte samvær betydning for hvilket samvær de ansatte tenker skal være gjeldende i fremtiden.

I rapporten til Lyer et al. (2020), som er en litteraturgjennomgang av 49 studier knyttet til samvær, er det undersøkt hvordan samværsomfanget kan gjøres best mulig for barnet. Her understrekes det at hensikten med samværet må klargjøres og at vurderingen av samværsomfanget må ta utgangspunkt i barnets alder, varighet på plasseringen og type plassering. I mange av drøftingene i vår studie starter som nevnt drøftingene nettopp med en definering av hva slags type plassering det er tale om, hvor hensynet til *relasjonell kontinuitet* og *stabilitet* trer frem som uttrykte forventninger å innfri, og hvor begrepene blir brukt som en begrunnelse for et samvær mellom fire og seks ganger i året. Den relasjonelle kontinuiteten ivaretas nettopp ved at barnet har de samme nære menneskene rundt seg gjennom oppveksten, og hvor barnevernet kan sikre kontinuiteten gjennom at barnet kjenner sitt opphav og vet hvor det kommer fra, og på den måten sikres sammenheng i livet. Den relasjonelle stabiliteten handler om barnets behov for å møte forutsigbarhet i møte med sine viktige andre. Barnets

uttrykk skal forstås og aksepteres på en måte som skaper trygghet for barnet (Bunkholdt, 2002). Om barnet ikke får denne tryggheten hos sine foreldre, må den sikres i barnets nye omsorgsbase.

Begrepene blir dermed brukt som forventninger til å definere et minimumssamvær og som følger av en oppvekstplassering. Dermed blir fastsettelsen og vurderingen av samvær en løsning eller et svar på en gitt plassering, mer enn et svar på et spørsmål om samvær. Det blir defineringen *oppvekstplassering* som blir bestemmende for samværsomfanget. Selv om drøftingene har som utgangspunkt å gjøre en individuell vurdering hvor det er hensynet til det konkrete barnet som søkes utforsket, fremstår resultatet av disse drøftingene ikke like individuelle. En individuell vurdering synes å kreve en utforskning av hva samværet innebærer mer enn å følge som en løsning på en gitt plassering. Når det likevel i mange av drøftingene innstilles for samvær mellom fire og seks ganger i året, kan det handle om at barneverntjenesten har begrenset kunnskap eller erfaring med å vurdere samvær uavhengig av *plasseringstype* og uavhengig av begrepene *relasjonell kontinuitet* og *stabilitet*. Når det blir defineringen av en type plassering som blir bestemmende for samværet, blir det heller ikke utforsket hva samværet kan innebære for det konkrete barnet.

Man kan dermed spørre om kompleksiteten knyttet til spørsmålet om samvær og samværsomfang i *for* stor grad reduseres når samvær skal fastsettes. Ved at samværet følger av plasseringstype er det meste av kompleksiteten forsvunnet, og beslutningen gjøres dermed kanskje *for* enkel? Selv om de ansatte redegjør grundig for det konkrete barn og dettes situasjon, er det som at når samværet skal fastsettes så trer det inn en logikk som ligger fast på forhånd: Det er type plassering som gir retning for et visst antall samvær i året.

I disse drøftingene hvor plasseringstype blir bestemmende for samværsomfanget, ses også samvær som en risiko for barnet. Der barneverntjenesten har lite kunnskap om familien, anses det tryggere å innstille for sjeldne samvær. Disse drøftingene plasserer seg i tråd med eksisterende forskning. Flere studier understreker viktigheten av å vurdere hvorvidt samværet innebærer en risiko og trussel for barnet. Blant annet understrekes det i studien til Lyer et al. (2020) hvordan samvær kan påvirke barnet negativt i form av stress og bekymringer, og hvordan konflikter knyttet til samværet har negativ innvirkning på barnets hverdagsliv. Her understrekes også hvordan samvær som ikke fungerer, kan påvirke barnets relasjon til fosterforeldrene på en negativ måte. Hva som gjør at sjeldne samvær synes tryggere og

mindre risikofylte enn for eksempel hyppige samvær, kommer ikke frem gjennom diskusjonene. Man kunne for eksempel ha tenkt seg at noen mente det ville være like risikofylt å redusere kontakten mellom barn og foreldre som å opprettholde kontakten?

Selv om utgangspunktet for analysen ikke var å utforske hvorvidt feltet påvirkes av dommene fra EMD, er denne påvirkningen likevel tydelig. Dommene fra EMD blir henvist til som relevante i vurderingen, og det blir eksplisitt uttalt at barneverntjenesten ikke kan foreslå samvær ut fra en normert standard, men å gjøre en selvstendig og individuell vurdering. Her uttrykkes det en forventning om å gå inn for mer samvær enn hva barneverntjenesten tradisjonelt har fremmet. I svært mange diskusjoner blir det henvist til at tilbakeføring skal vurderes. I disse drøftingene blir *sammenhengen* mellom type plassering og samværsomfanget utfordret. For eksempel er det i en av drøftingene en barnevernsarbeider som åpent spør hvorfor man tenker at en oppvekstplassering er ensbetydende med få samvær.

Det blir også uttrykt forventninger hvor sammenhengen mellom *få samvær* og hensynet til *stabilitet* blir utfordret. I likhet med tidligere forskning (Aamodt & Mossige, 2014; Nesmith et al., 2017) vises det her til hvordan omfattende samvær både kan styrke og svekke plasseringens stabilitet. Det blir pekt på hvordan man gjennom samvær kan ivareta eller utvikle barnets tilknytning til foreldre, som igjen har betydning for barnets utvikling og dermed plasseringens stabilitet. I disse drøftingene anses tilknytningen mellom barn og foreldre som viktig å ivareta eller utvikle. Dette skjer uavhengig av om plasseringen er tenkt som langvarig. Blant annet uttrykkes det at foreldre kan være gode samværsforeldre selv om de ikke har kunnet ivareta den daglige omsorgen for barnet. Dermed fremstår samvær som noe mer enn en rettighet som skal oppfylles for barn og foreldre. Heller forstås samvær her som en mulighet til å skape noe som er bra for barnet – som noe som kan bli en hjelp og en trygghet, og som kan bidra til en bedre hverdag for barnet.

I likhet med tidligere forskning (Bullen et al., 2015; Kiraly & Humphreys, 2014; Lyer et al., 2020; Masson, 1997; Sen & Broadhurst, 2011) understrekes også i vår studie kontaktpersonens rolle og ansvar for å bidra til gode samvær mellom barn og foreldre. I disse drøftingene er det hva *samvær er* eller *innebærer* for barnet som i hovedsak utforskes. Her trer samvær frem som en åpen kategori hvor *hva samvær er* forstås ulikt avhengig av barnets konkrete situasjon og behov. I disse drøftingene blir samvær som *utgangspunkt* sett som

viktig og positivt for barnet, og hvor det etterspørres konkrete erfaringer som måtte motbevise dette, mer enn at samvær i utgangspunktet ble ansett som en risiko.

I enkelte drøftinger blir foreldreskapet sett som en *tredelt* oppgave mellom foreldre, fosterforeldre og barneverntjeneste, og hvor fokuset var hvordan partene sammen kunne skape gode samvær. Den samme innstillingen finner vi i Brobyggerprosjektet i regi av Fosterhjemsforeningen. Også her vektlegges betydningen av samarbeid mellom foreldre, fosterforeldre og barneverntjeneste og hvordan samvær kan skape utvikling hos barnet (Norsk Fosterhjemsforening, 2019). I drøftingene ble betydningen av kontakt med foreldre, der dette var mulig, uttrykt som en viktig forventning av hensyn til barnet. Det ble lagt vekt på at barnet hadde behov for kontakt med foreldrene, men også at et samarbeid mellom foreldre og fosterforeldre ikke bare var viktig for barnet, men også for de voksne. Blant annet ble det pekt på hvordan foreldre kan bli en ressurs for fosterforeldrene, uavhengig av om det er tenkt en langvarig eller en midlertid plassering. I likhet med eksisterende forskning (Lyer et al., 2020) ble det også lagt vekt på barnets behov for å ha kontakt med utvidet familie, og ikke bare foreldrene.

Alle barneverntjenestene hadde som mål å gjøre individuelle vurderinger. I likhet med eksisterende forskning (Atwool, 2013; Boyle, 2017; Hashim, 2009; Taplin, 2005) ble det understreket at det var hensynet til det konkrete barnet som skulle være utgangspunktet. Den individuelle vurderingen ble imidlertid mer synlig i de drøftingene hvor samvær ikke ble sett i sammenheng med type plassering. I disse drøftingene blir samvær ikke forstått som *enten* å skulle representere barnets kjennskap til sin historie, eller å ivareta *tilknytningen* til fosterforeldrene. Heller fremstår samvær som en åpen kategori som skal utforskes. Her blir samvær på den ene siden av skalaen sett som en naturlig del av barnets hverdagsliv, hvor foreldre for eksempel følger barnet til en fritidsaktivitet og dermed ser barnet ukentlig. På den andre siden av skalaen er det barn som ikke har samvær med foreldrene overhodet.

Analysen viser hvordan beslutninger om samvær og samværsomfang i utgangspunktet er beslutninger det ikke er mulig å beslutte. Heller tvinges beslutningen frem ved at de ansatte kommuniserer frem ulike forventninger for å kunne gjøre en beslutning. Gjennom måten de ansatte drøfter på, synliggjøres at det på den ene siden ikke er mulig å lage sjekklister eller regler for hvordan samvær skal besluttes. Heller vil enhver beslutning om samvær fremstå som åpen så lenge man befinner seg *før* beslutningen. Samtidig er det enkelte forventninger

som gjentagende uttrykkes når samværet skal besluttes. På den måten fremstår forventningene som stilles til beslutningen, ikke som ubegrensede eller helt åpne. Det er noen dominerende hensyn som gjentagende blir uttrykt – som for eksempel å stadfeste lengden på plasseringen som et utgangspunkt for drøftingen.

Beslutninger om samvær fremstår kompliserte. Det er ikke mulig å la alle hensyn veie like tungt. Forventningene som kommuniseres, har til hensikt å redusere kompleksiteten slik at et samvær kan besluttes. Hver forventning introduserer imidlertid samtidig et nytt blikk på samværet. På den måten vil samværet som skal besluttes, også bli ytterligere komplisert. De ulike hensynene som kommuniseres gjennom forventninger til beslutningen, vil dermed både redusere og øke kompleksiteten. Dermed viser artikkelen hvordan beslutninger om samvær gjenspeiler praksisfeltets utfordrende og komplekse karakter.

Referanser

- Aamodt, H.A. & Mossige, S. (2014). *Kontakt på sosiale medier mellom foreldre og barn under offentlig omsorg* (NOVA Rapport 4/14). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Alvik, I. (2021). *Samvær etter omsorgsovertakelse*. OsloMet Skriftserie 2021 nr 4, ISSN 2535-6984 (trykt) / ISSN 2535-6992 (online)
- Andersen, N. (2001). *Beslutningens ubesluttelighet*. Copenhagen Business School, Department of Management, Politics & Philosophy, Working Papers.
- Andersen N. Å. & Pors J.G. (2017). *Niklas Luhmann*. Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Atwool, N. (2013). Birth Family Contact for Children in Care: How Much? How Often? Who With? *Child Care in Practice*, 19(2), 181–198.
<https://doi.org/10.1080/13575279.2012.758086>
- Baginsky, M., Moriarty, J., Manthorpe, J., Stevens, M., Macinnes, T. & Nagendran, T. (2010). *Social Workers` Workload Survey: Messages from the Frontline: Findings from the 2009 Survey and Interviews with Senior Managers*. Social Work Task Force.
- Barlow, J., Fisher, D. J. & Jones, D. (2012). *Systematic review and models of analysing significant harm*. The Stationery Office
- Bartelink, C., van Yperen, T., Berge, I J. T., Kwaadsteniet, L. D. & Witteman, C. (2014). Agreement on Child Maltreatment Decisions: A Nonrandomized Study on the Effects of Structured Decision-Making. *Child & Youth Care Forum*, 43(5), 639–654.
<https://doi.org/10.1007/s10566-014-9259-9>

- Boyle, C. (2017). What is the impact of birth family contact on children in adoption and long-term foster care? A systematic review. *Child & Family Social Work*, 22(1), 22–33.
- Broadhurst, K C Hall, Wastell, D, White, S. & Pithouse, A. (2010). Risk, Instrumentalism and the Humane Project in Social Work: Identifying the Informal Logics of Risk Management in Children`s Statutory Services. *British Journal of Social Work*, 40(4), 1046–1064. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcq011>
- Bullen, T., Taplin, S., Kertesz, M., Humphreys, C. & McArthur, M. (2015). *Literature review on supervised contact between children in out-of-home care and their parents*. Canberra: Institute of Child Protection Studies, ACU.
- Christiansen, Ø. & Anderssen, N. (2010). From concerned to convinced: reaching decisions about out-of-home care in Norwegian Child Welfare Services. *Child & Family Social Work*, 15, 31–40.
- Egelund, T. & Hestbæk, A-D. (2003). *Anbringelse av børn og unge uden for hjemmet: En forskningsoversigt* (SFI-rapport 03:04). Socialforskningsinstituttet.
- Fernandez, E. & Lee, J. S. (2013). Accomplishing family reunification for children in care: An Australian study. *Children and Youth Services Review*, 35(9), 1374–1384. <http://dx.doi.org/10.1016/j.childyouth.2013.05.006>
- Fluke, J. D., Baumann, D. J., Dagleish, L. I. & Kern, H. D. (2014). Decisions to protect children: A decision making ecology. I J. E. Korbin & R. D. Krugman (Red.), *Handbook om child maltreatment*. Springer.
- Foerster, v. H., (1989). Warhnemung. I Baudrillard, J., Böhrringer, H. Flusser, V., Foerster, H., Friedrich, K. & Weibel, P(Red.), *Philosophien der neuen Technologie* (s. 27–41). Merve Verlag.
- Foerster, v. H. (1992). "Ethics and Second-order Cybernetics", I *Cybernetics & Human Knowing*, 1(1), 9–19.
- Hashim, S. (2009). *Contact Between Children in Care and their Birth Families: Literature Review*. NSW Department of Community Services.
- Hennum, N. (2016). Kunnskapens makt i beslutninger. I Ø. Christiansen & B. H. Kojan (Red.), *Beslutninger i barnevernet* (s. 48–61). Universitetsforlaget.
- Holland, S. (2000). The Assessment Relationship: Interactions Between Social Workers and Parents in Child Protection Assessments. *British Journal of Social Work*, 30(2), 149–163.
- Kähkönen, P. (1999). The Assessment of Parenting in the Child Welfare Practice. *Children and Youth Services Review*, 21(7), 581–603.

- Kojan, B. H. & Christiansen, Ø., Å fatte beslutninger i barnevernet. I Ø. Christiansen & B.H. Kojan (Red.), *Beslutninger i barnevernet* (s. 19–33). Universitetsforlaget.
- Luhmann, N. (1993). "Die Paradoxie des Entscheidens", in *Verwaltungs-Archiv. Zeitschrift für Verwaltungslehre, Verwaltungsrecht und Verwaltungspolitik*, 84(3), 287–299.
- Luhmann, N. (2000a). *Organisation und Entscheidung*. Westdeutscher Verlag.
- Luhmann, N. (2000b). *Sociale systemer. Grundrids til en almen teori*. Hans Reitzels forlag.
- Lyer, P., Boddy, J., Hammelsbeck, R. & Lynch-Huggins, S. (2020). *Contact following placement in care, adoption, or special guardianship: implications for children and young people's well-being. Evidence review*. Nuffield Family Justice Observatory.
- Mapp, S. C. (2002). A framework for family visiting for children in long-term foster care. *Families in Society. The Journal of Contemporary Social Services*, 83(2), 175–182.
- Misund, B. I. (2014). Beslutningsteoretiske perspektiver på beslutningsprosesser i barnevernet. I I.T. Ellingsen & R.S. Østerhaug (Red.), *Barnevernets brennpunkt. Beslutningsgrunnlag og beslutninger* (s. 57–80). Universitetsforlaget.
- Munro, E. (2011). *The Munro Review of Child Protection: Final Report*. Department for Education, UK Government.
- Nesmith A, Patton R, Christophersen K. & Smart C. (2017). Promoting quality parent-child visits: the power of the parent-foster parent relationship. *Child & Family Social Work*, 22(1), 246–255. doi:10.1111/cfs.1223
- Norsk Fosterhjemsforening (2019, 27. juni). *Brobyggerprogrammet*. <https://www.fosterhjemsforening.no/brobyggerprogrammet-pa-nett/>
- Parton, N. & Berridge, D. (2011). Child Protection in England. I N. Gilbert, N. Parton & M. Skivenes (Red.), *Child Protection Systems- International Trends and Orientations*. Oxford University Press.
- Pors, J.G. & Husted, E. (2021). Når problemer kalder på samtænkning – indledende tanker om eklektisisme som samfundsfaglig analysestrategi. I E. Husted & J. G. Pors. *Eklektiske analysestrategier*. Nyt fra samfundsvidenskaberne.
- Salas Martínez, M. D., Fuentes, M.J, Bernedo, I. M. & García-Martín, M. A. (2016). Contact visits between foster children and their birth family: the views of foster children, foster parents and social workers. *Child & Family Social Work*, 21(4), 473–483. <https://doi.org/10.1111/cfs.12163>
- Samsonsen, V. & Turney, D. (2016). The role of professional judgement in social work

- assessment: a comparison between Norway and England. *European Journal of Social Work*, 1–13. <https://doi.org/10.1080/13691457.2016.1185701>
- Scott D., O'Neill, C. & Minge, A. (2005). *Contact between children in out-of-home care and their birth families. Literature review*. Research report. School of Social Work – University of Melbourne.
- Sen, R. (2010). Managing Contact in Scotland for Children in Non-Permanent Out-of-home Placement. *Child Abuse Review*, 19, 423–437. <https://doi.org/10.1002/car.1139>
- Sen, R. & Broadhurst, K. (2011). Contact between children in out-of-home placements and their family and friends' networks: a research review. *Child & Family Social Work*, 16(3), 298–309. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2010.00741.x>
- Socialstyrelsen (2020). Barn i familjehem – umgänge med föräldrar och andra närstående. Kunskapsstöd för socialtjänstens bedömningar. www.socialstyrelsen.se
- Stang E.G. & Baugerud GA (2018). *Samvær etter omsorgsovertakelse. En barnefaglig og juridisk utredning*. OsloMet Skriftserie 2018 nr. 10.
- Taplin, S. (2005). *Is all contact between children in care and their birth parents 'good' contact?* NSW Department of Community Service.
- Uggerhøj, L. (2011). Konklusjon og perspektivering. I K. Kildedal, L. Uggerhøj, S. Nordstoga & S. Sagatun. *Å bli undersøkt – norske og danske foreldres erfaringer med barnevernundersøkelsen* (s. 159–170). Universitetsforlaget.
- Ulvik, O. S. (2002). Barnevernsbarns kontakt med sine foreldre – en diskusjon av kunnskapssituasjonen. *Nordisk sosialt arbeid*, 22(2), 66–75. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3037-2002-02-01>

ⁱ Artikkelen er et resultat av et pågående forskningsprosjekt, Hilde A. Aamodt & Marianne Buen Sommerfeldt (2020), og er finansiert med midler fra Wøyen-stiftelsen og OsloMet storbyuniversitetet.

ⁱⁱ Norges Institusjon for menneskerettigheter, januar 2022. [Norge dømt i storkammersak i EMD om barnevern - NIM \(nhri.no\)](https://www.nhri.no/).

ⁱⁱⁱ Vi takker redaktør Inger Oterholm for gode innspill og kommentarer.

^{iv} Figuren er utledet av Luhmanns beskrivelse av forskjellen mellom potensielle og aktuelle forventninger som produksjon av mening (Luhmann, 2000b s. 98–100).

^v Stadfestelsen av oppvekstplassering skjer særlig i saker hvor barnet har vært plassert i lang tid, og hvor utgangspunktet for drøftingen er at foreldre ber om mer samvær. I nye saker blir det uttalt at tilbakeføring skal vurderes, som vi beskriver senere i artikkelen.